

Soortgericht onderzoek Leidsche Rijn Centrum Oost

**Onderzoek naar de aanwezigheid van beschermde vissen,
vleermuizen en vogels in Leidsche Rijn Centrum Oost**

30 oktober 2014

Verantwoording

Titel	Soortgericht onderzoek Leidsche Rijn Centrum Oost
Opdrachtgever	Gemeente Utrecht - Milieu & Mobi
Projectleider	Frank Aarts
Auteur(s)	Arjan de Klepper
Tweede lezer	Maikel Aragon van den Broeke
Uitvoering Veldwerk	B. van Dam, D. Dekker, A. de Klepper, B. Rijksen, C. Wegstapel, M. Aragon van den Broeke
Projectnummer	1221572
Aantal pagina's	22 (exclusief bijlagen)
Datum	30 oktober 2014
Handtekening	Ontbreekt in verband met digitale verwerking. Dit rapport is aantoonbaar vrijgegeven.

Colofon

Tauw bv
BU Water
Australiëlaan 5
Postbus 3015
3502 GA Utrecht
Telefoon +31 30 28 24 82 4
Fax +31 30 28 89 48 4

Dit document is eigendom van de opdrachtgever en mag door hem worden gebruikt voor het doel waarvoor het is vervaardigd met inachtneming van de rechten die voortvloeien uit de wetgeving op het gebied van het intellectuele eigendom. De auteursrechten van dit document blijven berusten bij Tauw. Kwaliteit en verbetering van product en proces hebben bij Tauw hoge prioriteit. Tauw hanteert daartoe een managementsysteem dat is gecertificeerd dan wel geaccrediteerd volgens:

- NEN-EN-ISO 9001

Kenmerk R002-1221572ADK-irb-V02-NL

Inhoud

Verantwoording en colofon	3
1 Inleiding	7
1.1 Aanleiding en doel	7
1.2 Relevante natuurwetgeving	7
1.3 Huidige situatie en beoogde werkzaamheden	8
2 Methode	11
2.1 Inleiding	11
2.2 Onderzoeksmethodiek	11
2.2.1 Broedvogels	11
2.2.2 Vissen.....	11
2.2.3 Vleermuizen	11
3 Resultaten	13
3.1 Resultaten inventarisatie broedvogels	13
3.2 Resultaten inventarisatie vissen	14
3.3 Resultaten inventarisatie vleermuizen.....	15
3.3.1 Verblijfplaatsen.....	15
3.3.2 Foerageergebieden	16
3.3.3 Vliegroutes	16
4 Effectbeschrijving	17
4.1 Vogels	17
4.2 Vissen.....	17
4.3 Vleermuizen	18
4.3.1 Verblijfplaatsen.....	18
4.3.2 Vliegroutes en foerageergebieden	18
5 Conclusies, vervolg en aanbevelingen	19
5.1 Conclusies.....	19
5.2 Vervolg	20
5.3 Aanbevelingen.....	20
6 Literatuur	21

Kenmerk R002-1221572ADK-irb-V02-NL

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

In opdracht van de gemeente Utrecht heeft Tauw nader onderzoek gedaan naar de aanwezigheid van beschermde vissen, vleermuizen en vogels met jaarrond beschermde nestlocatie ten behoeve van de ontwikkeling van Leidsche Rijn Centrum Oost. Het onderzoek is gericht op het vaststellen van de functie van het plangebied voor deze soortgroepen, omdat het plangebied een essentieel onderdeel van het leefgebied kan zijn.

De kans bestaat dat als gevolg van de beoogde werkzaamheden (onderdelen van het leefgebied van) bovengenoemde soortgroepen worden verstoord of verdwijnen. Wanneer dit daadwerkelijk het geval is, dienen mitigerende maatregelen te worden getroffen om de functionaliteit van het leefgebied te garanderen. Deze maatregelen kunnen worden voorgelegd aan Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RvO) van het Ministerie van EZ. Bij goedkeuring van de maatregelen wordt een ontheffing verleend.

In een eerder stadium is in dit kader een oriënterende natuurtoets uitgevoerd (Tauw, 2014. Rapport met kenmerk R001-1221572XDD-kmi-V01). Op basis van deze natuurtoets konden negatieve effecten op vissen, vleermuizen en enkele vogelsoorten met een jaarrond beschermde nestlocatie niet op voorhand worden uitgesloten. Daarom is nader onderzoek noodzakelijk. Dit rapport geeft een korte beschrijving van het plangebied, de gebruikte onderzoeksmethodiek, de resultaten van het onderzoek, een effectbeschrijving en tenslotte de conclusies van het onderzoek.

In de conclusie wordt antwoord gegeven op de vraag of (en eventueel welke) mitigerende maatregelen noodzakelijk zijn en of een ontheffing van de Flora- en faunawet moet worden aangevraagd voor het verstoren en/of verdwijnen van (onderdelen van leefgebieden van) vleermuizen.

1.2 Relevante natuurwetgeving

Vleermuizen, vogels en enkele vissoorten zijn strikt beschermd door de Flora- en faunawet. Derhalve is deze wet (Ffw) in deze rapportage van belang.

De Ffw gaat uit van het voorzorgsbeginsel en stelt dat een overtreding van verbodsbepalingen *met zekerheid* moet worden uitgesloten. Uitsluitel is alleen mogelijk op basis van voldoende en actuele gegevens.

Wanneer negatieve effecten op soorten mogelijk zijn, en wanneer op basis van het oriënterend veldbezoek of actuele verspreidingsgegevens niet met zekerheid vast te stellen is of een soort aanwezig is, is nader onderzoek naar de aanwezigheid van deze soort(en) noodzakelijk. Ook bij het aanvragen van een ontheffing dient de aanwezigheid van de betreffende soort(en) aangetoond te worden. Hierbij geldt een 'omgekeerde bewijslast' waarbij de initiatiefnemer verantwoordelijkheid draagt.

1.3 Huidige situatie en beoogde werkzaamheden

Het gebied is gelegen aan de oostkant van de wijk Leidsche Rijn, Utrecht en is onderdeel van het plangebied Leidsche Rijn Centrum. Figuur 1.1 geeft de ligging van het plangebied aan. Het plangebied wordt begrensd door de tunnel(overkapping) van de snelweg A2, het Amsterdam Rijnkanaal (ARK), spoorbaan en deelgebied Leeuwesteyn Noord. In de huidige situatie zijn de volgende gebouwen aanwezig: boerderij RoodNoot (oranje kader in figuur 1.1), Oude Vleutenseweg 2 (gele kader in figuur 1.1), een ketenpark en opslagterrein (blauwe kader in figuur 1.1) en Vredenburg Leidsche Rijn (groene kader in figuur 1.1). De overige delen van het plangebied bestaan ondermeer uit infrastructuur, groenstroken, braakliggend terrein en enkele watergangen.

Beoogde ontwikkeling Leidsche Rijn Centrum Oost

In figuur 1.2 is de beoogde nieuwe inrichting van het plangebied weergegeven. Deelgebied Oost vormt, zoals de naam al suggereert, het oostelijke gedeelte van Leidsche Rijn Centrum. Leidsche Rijn Centrum Oost bouwt voort op de stedelijke setting van de deelgebieden Kern en Zuid. Er is hier sprake van een niveauverschil van circa zeven meter, tussen het Amsterdam-Rijnkanaal en het Berlijnplein (A2-kap van de tunnel). Dit hoogteverschil vormt een duidelijke karakteristiek en geeft het centrum zijn identiteit. De gesloten bouwblokken en publieke plint zijn ook hier (gedeeltelijk) kenmerkend voor dit deelgebied. Voor het lagere gedeelte zijn eengezinswoningen gepland in een stedelijke setting met bijbehorende stedelijke uitstraling.

Het gebied wordt straks gekenmerkt door een verscheidenheid aan functies en voorzieningen. Groen en recreatie zijn goed vertegenwoordigd, met twee verschillende parken binnen de plangrenzen. De zone langs het Amsterdam-Rijnkanaal is qua functie en uitstraling georiënteerd op het stedelijk gebied. Dit park strekt zich uit tot Leeuwesteyn Noord. Het verlengde Park Leeuwesteyn aan de zuidkant van het gebied is niet alleen gericht op Leidsche Rijn Centrum Oost, maar vormt tevens het verbindend element tussen Leidsche Rijn Centrum Oost, Leeuwesteyn Noord en het Willem-Alexanderpark op het tunneldak. Boerderij RoodNoot (en haar directe omgeving) en de woning aan de Oude Vleutenseweg 2 blijven behouden en worden ingepast in het ontwerp. De overige bebouwing wordt gesloopt. De meeste bomen en overige begroeiing wordt verwijderd. Aan de zijde van het ARK blijven zoveel mogelijk bomen behouden. De meeste watergangen worden gedempt / vergraven.

Op dit moment vinden er al volop (bouw)werkzaamheden plaats in Leidsche Rijn Centrum. Aan de westkant van de A2-kap is onder andere gestart met de bouw van het kernwinkelgebied. Aan de Oostkant is gestart met de bouw van de bioscoop. In het voorjaar van 2015 is het Berlijnplein (plein op de A2 tunnel) aangelegd.

Figuur 1.1 Globale ligging van het plangebied (rode contour)

Figuur 1.2 Beoogde ontwikkeling in kaart

2 Methode

2.1 Inleiding

Om een representatief beeld te krijgen van de aantallen en verspreiding van broedvogels met jaarrond beschermde nestlocatie, vissen en vleermuizen in het plangebied is nader onderzoek uitgevoerd. De effecttoetsing kan op basis van dit onderzoek meer gedetailleerd uitgevoerd worden.

2.2 Onderzoeksmethodiek

2.2.1 Broedvogels

De vogelinventarisaties zijn uitgevoerd volgens de inventarisatiemethodiek van SOVON, de zogenaamde BMP-methode (van Dijk & Boele, 2011), en soortenstandaards van RvO (Rijksdienst voor Ondernemend Nederland) (RVO, 2014). De onderzoeken zijn gecombineerd uitgevoerd, waardoor in totaal drie bezoeken nodig waren. Het onderzoek is uitgevoerd door één gekwalificeerd persoon.

2.2.2 Vissen

De visseninventarisatie heeft zich gefocust op het voorkomen van de kleine modderkruiper en bittervoorn. De soortenstandaards van RvO voor beide soorten zeggen het volgende: “Een steekproefsgewijze bemonstering op locaties met geschikt habitat in de meest kansrijke periode (april t/m oktober) is voldoende om de aanwezigheid van kleine modderkruiper en bittervoorn aan te tonen. Eén veldbezoek is dan ook voldoende om afwezigheid met voldoende zekerheid in beeld te brengen.” In het kader van veiligheid is het onderzoek uitgevoerd door twee gekwalificeerde personen. Daarbij is gebruik gemaakt van elektrovisserij.

2.2.3 Vleermuizen

Het vleermuizenonderzoek heeft zich gefocust op het vaststellen van kraam-, zomer-, paar- en winterverblijfplaatsen in de bebouwing en bomen en de aanwezigheid van foerageergebied en vliegroutes. Dit onderzoek is conform het vleermuisprotocol van het Netwerk Groene Bureaus (NGB, 2013) uitgevoerd. Hierin zijn de voorwaarden en minimale onderzoeksverplichting, om tot een kwalitatief gedegen onderzoek te komen, vastgelegd.

In dit geval zijn vier veldbezoeken uitgevoerd in de periode medio mei tot oktober 2014. Vleermuizen maken gedurende hun actieve periode gebruik van een netwerk aan verblijfplaatsen. Om een volledig beeld te krijgen van de aanwezigheid van vleermuizen in het plangebied zijn meerdere veldbezoeken nodig. In dit geval zijn twee bezoeken in de periode medio mei – medio juli, wanneer vleermuizen gebruik maken van kraam- en zomerverblijven, uitgevoerd.

In de periode augustus tot oktober, wanneer vleermuizen gebruik maken van paarverblijven en zij op zoek zijn naar een geschikt winterverblijf, zijn nogmaals twee bezoeken gebracht.

Het onderzoek is, telkens door twee personen, uitgevoerd met behulp van een batdetector (type: Petterson D240X). Deze detector kan ultrasone geluiden ontvangen, geproduceerd door de vleermuizen, en zet deze om in voor de mens hoorbare tikkende geluiden.

Aan de hand van het ritme van het geluid en de frequentie waarop de vleermuis het beste wordt gehoord, de zogenaamde 'piekfrequentie', kan in veel gevallen worden bepaald om welke vleermuissoort het gaat en welk gedrag het individu vertoont. De geluiden worden geanalyseerd door het opgevangen geluid op te nemen, waarna dit kan worden geanalyseerd met behulp van het programma Batsound. Hieruit volgt een exacte determinatie van de aanwezige soorten en hun gedrag.

In tabel 2.1 is voor alle soortgroepen weergegeven wanneer en voor welke functies de veldbezoeken zijn uitgevoerd.

Tabel 2.1 Overzicht uitgevoerde veldbezoeken

Soort(-groep)	Datum	Functies
Broedvogels	1 mei 2014	Vaststellen aan-/afwezigheid nestlocaties
	14 mei 2014	Vaststellen aan-/afwezigheid nestlocaties
	4 juni 2014	Vaststellen aan-/afwezigheid nestlocaties
Vissen	8 mei 2014	Vaststellen aanwezigheid kleine modderkruiper en/of bittervoorn
Vleermuizen	7 mei 2014	Vaststellen van kraam- en zomerverblijfplaats/ vliegroute/ foerageergebied
	3 juni 2014	Vaststellen van kraam- en zomerverblijfplaats/ vliegroute/ foerageergebied
	6 augustus 2014	Vaststellen van paar- en winterverblijfplaats/ vliegroute/ foerageergebied
	2 september 2014	Vaststellen van paar- en winterverblijfplaats/ vliegroute/ foerageergebied

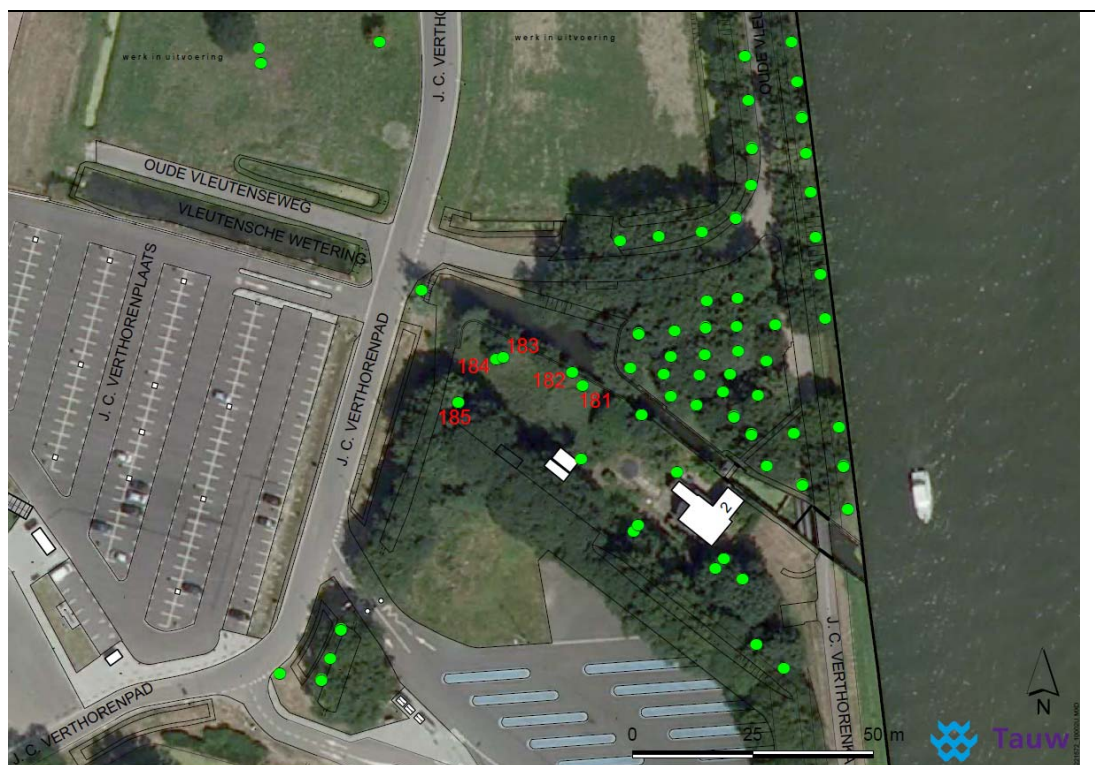
De waarnemingen van dergelijk onderzoek zijn doorgaans drie jaar houdbaar. De werkzaamheden dienen dan ook binnen drie jaar te worden uitgevoerd.

3 Resultaten

3.1 Resultaten inventarisatie broedvogels

Tijdens het onderzoek zijn binnen het plangebied aan aantal algemene broedvogels waargenomen. Hierbij zijn nesten en territoria van zwarte kraai, grote bonte specht en boomkruiper aangetroffen. Dergelijke nesten zijn uitsluitend beschermd gedurende de broedperiode indien ze in gebruik zijn.

Van de in de quickscan (met kenmerk: R001-1221572XDD-V01) genoemde vogels met jaarrond beschermde nesten (buiszand, ransuil en sperwer) zijn geen nesten en/of leefgebieden aangetroffen in het plangebied. Wel is binnen het plangebied een kleine roekenkolonie (roeken hebben eveneens een jaarrond beschermd nest) aanwezig. Het is zeer aannemelijk dat deze kolonie nog niet aanwezig was bij het uitvoeren van het veldwerk van de quickscan en daarom daarin niet genoemd is. Roeken vestigen zich aan het begin van het broedseizoen in broedkolonies. Vaak gebruiken roeken jaarlijks dezelfde locaties/nesten, maar het vestigen in nieuwe (satelliet- of sub)kolonies is geen uitzondering. De aangetroffen roekenkolonie bestaat uit zes nesten waarvan er aan het einde van het broedseizoen tenminste drie bezet waren (met jongen). Enkele nesten waren bij het laatste veldbezoek nog aanwezig, maar niet meer bezet. De nesten zijn waargenomen in drie bomen tussen de woning en de bussenparkeerplaats. Figuur 3.1 geeft de locatie van de roekenkolonie weer. De nesten bevinden zich in de boomnummers 181, 182, 183 en 184. Foerageergebied van de roek is niet vastgesteld binnen het plangebied, maar het is wel aannemelijk dat de roeken in het plangebied eten.

Figuur 3.1 Locatie van de roeekolonie (in de boomnummers 181-184)

3.2 Resultaten inventarisatie vissen

Tijdens het vissenonderzoek is gekeken naar de aanwezigheid van de beschermde vissoorten bittervoorn en kleine modderkruiper. In de bemonsterde watergangen binnen het plangebied is de bittervoorn aangetroffen (in totaal 25 stuks, zie ook figuur 3.2). Verder zijn er een aantal niet beschermde vissoorten aangetroffen, namelijk baars, blankvoorn, brasem en zeelt.

Figuur 3.2 één van de gevangen bittervoorns

3.3 Resultaten inventarisatie vleermuizen

Omdat het plangebied voor verschillende functies geschikt kan zijn voor vleermuizen (verblijfplaatsen, foerageergebieden en vliegroutes) worden deze afzonderlijk van elkaar besproken. Binnen het plangebied zijn de volgende vleermuissoorten waargenomen: gewone dwergvleermuis, laatvlieger en ruige dwergvleermuis.

3.3.1 Verblijfplaatsen

Vleermuizen gebruiken spleten en gaten in gebouwen en bomen als verblijfplaats. Enkele structuren binnen het plangebied zijn in theorie geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. Woningen met spouwmuren kunnen dienen als verblijfplaats voor gebouwbewonende vleermuizen. Bomen met holten kunnen dienen als verblijfplaats voor boombewonende soorten.

Tijdens alle veldbezoeken leek de woning aan de kanaalzijde (Oude Vleutenseweg 2) van het plangebied gebruikt te worden als kleine verblijfplaats. Enkele gewone dwergvleermuizen (maximaal 2 individuen) zijn daar telkens vroeg in de avond en rond zonsopkomst waargenomen waarbij het vermoeden was dat deze in de woning verbleven. Echter, het daadwerkelijk invliegen of uitvliegen is niet waargenomen. Wel lieten de gewone dwergvleermuizen sociale geluiden horen. Dit kan duiden op het gebruik van het woonhuis als paar- en/of winterverblijfplaats.

Overige (indicatie voor aanwezigheid van) verblijfplaatsen zijn niet aangetroffen in het plangebied.

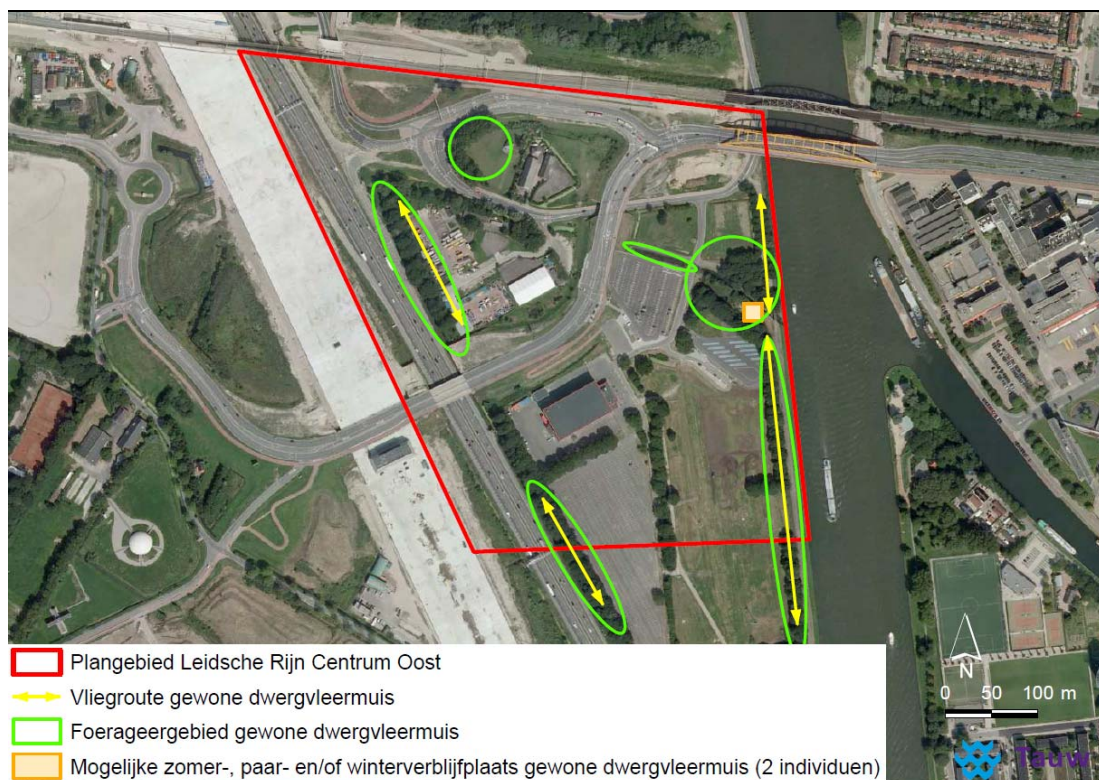
3.3.2 Foerageergebieden

Binnen het plangebied zijn op meerdere plaatsen foeragerende vleermuizen waargenomen. Het betreft hier voornamelijk gewone dwergvleermuizen die in kleine aantallen langs bomenrijen of boven watergangen foerageren. In het najaar zijn incidenteel enkele ruige dwergvleermuizen foeragerend waargenomen. Deze individuen hadden echter geen sterke binding met het plangebied. De foerageergebieden liggen voornamelijk langs bomenrijen en boven watergangen.

3.3.3 Vliegroutes

Binnen het plangebied worden enkele bomenrijen gebruikt als vliegroute voor kleine aantallen gewone dwergvleermuizen. Verder is een enkele laatvlieger waargenomen die op doorvlucht was over een deel van het plangebied. Daarbij gebruikte de soort geen specifieke elementen als vliegroute.

Figuur 3.3 geeft een overzicht van de belangrijkste resultaten van het vleermuisonderzoek.

Figuur 3.3 Overzicht van de resultaten van het vleermuisonderzoek. Aangegeven staan de vliegroutes, foerageergebieden en de (waarschijnlijke) verblijfplaats.

4 Effectbeschrijving

In dit hoofdstuk wordt per soortgroep beschreven of en welke negatieve effecten optreden bij doorgang van de ontwikkeling van Leidsche Rijn Centrum Oost. Daarnaast worden de eventuele vervolgstappen omschreven.

4.1 Vogels

In enkele bomen binnen het plangebied zijn nesten van de roek (met jaarrond beschermde nestlocatie) aangetroffen. Het voornemen is om de meeste bomen binnen het plangebied te verwijderen. Mogelijk kunnen deze bomen behouden blijven, maar daar is op dit moment nog geen zekerheid over. Het verwijderen van de bomen, maar ook het verwijderen van essentieel leef- en foerageergebied hier omheen, betreft een overtreding van de Flora- en faunawet. Dit dient voorkomen te worden of, indien dat niet mogelijk is, een ontheffing van de Flora- en faunawet is noodzakelijk inclusief het treffen van mitigerende maatregelen.

Omdat er in de directe omgeving van het plangebied voldoende alternatief foerageergebied voor de enkele roeken in het plangebied aanwezig blijft, is een effect op het functioneel leef- en foerageergebied op voorhand uitgesloten.

Verder zijn er nesten en/of territoria van enkele algemene broedvogels aangetroffen binnen het plangebied en de aanwezigheid van overige broedende vogelsoorten in het broedseizoen is zeer aannemelijk. Algemene in gebruik zijnde vogelnesten zijn alleen tijdens de broedperiode beschermd. Buiten het broedseizoen (en indien zij niet in gebruik zijn als nestlocatie) is het toegestaan de nesten te verwijderen. Gezien de grote mate van geschiktheid van het plangebied voor algemene broedvogels, dienen de werkzaamheden uitgevoerd te worden buiten het broedseizoen van vogels (globaal van maart tot en met juli)

4.2 Vissen

In de watergangen binnen het plangebied is de bittervoorn aangetroffen. Het voornemen is om de bestaande watergangen te dempen en in het noordwesten van het plangebied nieuwe watergangen aan te leggen. Door het dempen van de watergangen verdwijnt daarmee het leefgebied van de bittervoorn. Mits de nieuw te realiseren watergangen toereikend en beschikbaar zijn vóór het dempen van de oude watergangen, kunnen de vissen van de oude watergangen worden overgezet naar de nieuwe watergangen. Voor het uitvoeren van deze mitigerende/vervangende maatregelen adviseren wij een ontheffing aan te vragen, omdat het een strikt beschermde tabel 3-soort betreft.

4.3 Vleermuizen

4.3.1 Verblijfplaatsen

In het plangebied is mogelijk een zomer-, paar en/of winterverblijfplaats voor maximaal twee gewone dwergvleermuizen aanwezig in de woning langs het kanaal. Deze woning blijft behouden binnen de plannen van de ontwikkeling en daarmee is er geen sprake van fysieke aantasting van een vaste verblijfplaats. Ook blijven er voor een dergelijk kleine populatie voldoende elementen aanwezig die kunnen dienen als vliegroute en/of foerageergebied. Het optreden van negatieve effecten op de gewone dwergvleermuis in de woning is hiermee uitgesloten. Er zijn geen mitigerende maatregelen nodig en er is geen ontheffing van de Ffw nodig.

4.3.2 Vliegroutes en foerageergebieden

Het plangebied wordt in beperkte mate door vleermuizen (gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger) gebruikt als foerageergebied. Het optreden van negatieve effecten, veroorzaakt door de beoogde plannen, wordt echter uitgesloten. Er blijven voldoende alternatieven zowel in als buiten het plangebied aanwezig die kunnen dienen als foerageergebied. Dit geldt eveneens voor de waargenomen vliegroutes. Deze vliegroutes zijn niet van essentieel belang voor de aanwezige vleermuizen binnen het plangebied (want ze worden slechts door enkele individuen gebruikt). Tevens blijven er voldoende alternatieven beschikbaar, wanneer er door de beoogde ontwikkeling vliegroutes verdwijnen. Het kanaal en de bomenrij langs het kanaal (die waarschijnlijk gehandhaafd blijft) zijn hier voorbeelden van. Er zijn geen mitigerende maatregelen nodig en er is geen ontheffing van de Ffw nodig.

Uiteraard geldt voor alle dier- en plantensoorten wel de algemene zorgplicht (zie ook conclusies en aanbevelingen).

5 Conclusies, vervolg en aanbevelingen

5.1 Conclusies

In opdracht van de gemeente Utrecht heeft Tauw nader onderzoek gedaan naar de aanwezigheid van broedvogels met jaarrond beschermde nestlocatie, vissen en vleermuizen ten behoeve van de beoogde ontwikkeling van Leidsche Rijn Centrum Oost. De voorgenomen ontwikkeling, waarbij (een groot deel van) de aanwezige groenstructuren, gebouwen en watergangen worden verwijderd, kan het leefgebied van vogels, vissen en vleermuizen aantasten. Aantasting van het leefgebied of de essentiële onderdelen van het leefgebied van deze soortgroepen is in het kader van de Flora- en faunawet verboden.

Binnen het plangebied is een kleine roekenkolonie van maximaal zes nesten aangetroffen. Verder is in de watergangen binnen het plangebied bittervoorn aangetroffen. Een deel van het plangebied vormt een essentieel onderdeel van het leefgebied van de gewone dwergvleermuis. Het betreft hier een mogelijke zomer-, paar- en/of winterverblijf in de woning langs het kanaal. Deze woning wordt niet aangetast tijdens de werkzaamheden waardoor er geen negatieve effecten worden verwacht voor vleermuizen. In tabel 5.1 worden de waargenomen soorten en gebruiksfuncties, plus de verwachte negatieve effecten van de beoogde werkzaamheden op soorten en gebruiksfuncties weergegeven. Overige soorten zijn niet in het plangebied aanwezig.

Tabel 5.1 Waargenomen soorten en functies in het plangebied, plus eventuele negatieve effecten van de beoogde werkzaamheden

Soort	Foerageergebied	Vliegroute	Verblijfplaats / kolonie
Roek		n.v.t.	
Bittervoorn	n.v.t.	n.v.t.	
Gewone dwergvleermuis			
Laatvlieger			
Ruige dwergvleermuis			

Legenda bij Tabel 5.1

Soort + gebruiksfunctie is:
Niet aangetroffen
Aangetroffen, maar geen negatief effect verwacht
Aangetroffen, negatief effect verwacht

Op basis van het uitgevoerde nader onderzoek wordt geconcludeerd dat negatieve effecten op essentiële gebruiksfuncties van het leefgebied van de roek en bittervoorn door de beoogde ontwikkeling van Leidsche Rijn Centrum Oost **niet** zijn uitgesloten. Vervolgstappen zijn noodzakelijk.

Bij het treffen van voldoende mitigerende maatregelen (zoals het behouden van de nestbomen van de roeken) is geen sprake van een overtreding van verbodsbepalingen. De noodzaak tot het in bezit hebben van een goedgekeurd mitigatieplan of een ontheffing is gekoppeld aan de uitvoeringsfase. Het laten goedkeuren van het mitigatieplan (door bevoegd gezag, RvO) én het uitvoeren van de bijbehorende mitigerende maatregelen dient vóór aanvang van de werkzaamheden afgerond te zijn. Bij formele ontheffingsaanvragen dient rekening gehouden te worden met een proceduretijd die kan oplopen tot zes maanden.

Tevens dient de zorgplicht zoals bedoeld in de Flora- en faunawet te allen tijde in acht te worden genomen (zie ook paragraaf 5.3).

5.2 Vervolg

In het gunstigste geval zouden de bomen waarin de roeken gevestigd zijn behouden kunnen worden. Voor het verwijderen van de bomen dient een ontheffing Flora- en faunawet aangevraagd te worden.

Voor de bittervoorn in de watergangen binnen het plangebied dienen mitigerende maatregelen te worden getroffen. Hierbij is het mogelijk de vissen over te plaatsen naar nieuw te graven watergangen. Wel adviseren we hiervoor een ontheffing Flora- en faunawet aan te vragen. De mitigerende maatregelen dienen vastgelegd te worden in een mitigatieplan die vervolgens als input voor een ontheffingsaanvraag van de Flora- en faunawet dient.

5.3 Aanbevelingen

Aanbevolen wordt om de werkzaamheden buiten het broedseizoen van vogels (globaal van maart tot en met juli) uit te voeren.

Verder wordt aanbevolen het gebruik van kunstmatige lichtbronnen te vermijden tussen zonsondergang en zonsopgang, omdat vleermuizen door de lichtbron verstoord kunnen worden tijdens de foerageeractiviteiten.

Verder willen wij u wijzen op de, vanuit de Flora- en faunawet opgelegde, zorgplicht. In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen; artikel 2, lid 1. De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend.

De zorgplicht betekent niet dat er geen dieren mogen worden gedood, maar wel dat dit, indien noodzakelijk, op zodanige wijze gebeurt dat het lijden zo beperkt mogelijk is.

6 Literatuur

van Dijk A.J. & A. Boele, 2011. Handleiding SOVON Broedvogelonderzoek. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Limpens, H., Mostert, K. & Bongers, W. 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie. Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging Utrecht.

Limpens, H.J.G.A., Twisk, P. & Veenbaas, G. 2004. Met vleermuizen overweg. Uitgave Dienst Weg- en Waterbouwkunde Delft en de Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming Arnhem. ISBN 90-369-5562-9.

Limpens, H., Regelink, J. & Koelman, R. 2009. Cursusmap Vleermuizen en Planologie, Zoogdierverseniging, april 2009.

NGB, 2013. Het protocol voor vleermuisinventarisaties. Gegevensautoriteit Natuur, Netwerk Groene Bureaus & Zoogdier Vereniging.

RVO, 2014. <https://mijn.rvo.nl/flora-en-faunawet-soortenstandaard>.

Simon, M., Hüttenbügel, S. & Smit-Viergutz, J. 2004. Ecology and Conservation of Bats in Villages and Towns, BFN Federal Agency for Nature Conservation, Bonn – Bad Godesberg.

Tauw, 2014. D. Dekker. Soortgericht onderzoek Leidsche Rijn Centrum Oost. Kenmerk rapport: R002-1221572ADK-irb-V02-NL.

Kenmerk R002-1221572ADK-irb-V02-NL
